

[Hækkerup.]

i det. Men jeg vil spørge det ærede Medlem, om han mon ikke kender Gaardmænd, Proprietærer, Forpagtere og Godsejere, der ogsaa sidder og hugger i det, og som har overmaade vanskeligt ved at komme igennem. I hvert Fald hører man fra de Lejre adskillige, der hyler som stukne Grise over deres Forhold.

Det ærede Medlem Hr. Ulrich udtalte endvidere i Gaar, at en stor Udstykning vilde være en Ulykke for den Kommune, hvori den foregaar. Dette er dog i alt Fald en Overdrivelse, men Overdrivelsen er jo ogsaa noget af det, som det ærede Medlem Hr. Ulrich har sin Styrke i. En stor Udstykning vilde ingen Ulykke være. Jeg skal erkende, at en stor Udstykning for en lille Kommune undertiden kan volde nogle Overgangsvanskeligheder derved, at den vedkommende Kommune kan faa store pludselige Udgifter til Skole, til Vejanlæg o. s. v., men det retter sig i det lange Løb, for vi maa vel erindre — det ser man ikke sjældent Eksempler paa —, at Husmændene i mange Tilfælde er bedre personlige Skatteydere, end store Jordbrugere er. Derimod kan en stor Herregaard ofte være en Ulykke for en Kommune. Mange Herregaarde har en mærkelig Egenskab til i særlig Grad at trække fattige og trængende til sig og saa forholdsvis hurtigt støde dem fra sig igen, til Byrde for den paagældende Kommune; store Herregaarde bebyrder ofte deres Hjemkommune med særlig store Fattigudgifter og anden social Hjælp, og de store Herregaarde, hvis Betydning det ærede Medlem Hr. Holstein saa ofte har omtalt fra denne Plads, har en uhyggelig Skyggeside — det ærede Medlem har aabenbart kun faaet Øje paa Lyssiderne — i Form af den Fattigdom og Raahed og anden Daarlighed, som følger med. Derfor vil Herregaardsudstyknings i de allerfleste Tilfælde have de heldigste Følger i det lange Løb, og de har, som jeg her har søgt at paavise, samfundsmæssigt set en betydelig social Virkning; det betyder noget, at der indenfor det samme Areal kan leve et halvt Hundrede Familier mere, end Tilfældet var tidligere. Men dermed, at der efter en Udstykning kan leve et større Antal Familier indenfor det samme Areal, er de sociale Virkninger af en saadan Reform ikke udtømt; man kan roligt paastaa, at for hvert nyt Husmandshjem, der bliver oprettet paa Landet, skabes der Betingelser for, at en Arbejder mere kan faa Beskæftigelse i andre Erhverv, ved Haandværk, Handel, Samfærdsel o. s. v., med andre Ord,

hver ny Familie, der kommer til at leve paa Landet, skaber Betingelser for, at der kan leve en Familie mere i Byerne. Vi maa jo vel erindre, at det er et af Goderne ved Husmandsbruget, at det medfører en forholdsvis stor Omsætning i Forhold til Bedriften.

Jeg vil gerne, da vi nu er inde paa dette Spørgsmaal, rette en Henstilling til det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen som Formand for Statens Jordlovsudvalg. Der har adskillige Gange fra denne Plads været Tale om Husmandsbrugenes Størrelse, og det er blevet fremhævet — bl. a. af det ærede Medlem Hr. Holstein —, at Husmandsbrugene skulde være betydeligt større, end de hidtil har været. Jeg skal dertil sige, at efter min Opfattelse bør Husmandsbrugene kun være saa store, at en Familie kan leve af dem ved sit eget Arbejde; det er ikke Meningen, at man skal oprette Husmandsbrug saa store, at vedkommende Indehaver maa have fremmed Arbejdskraft for at kunne drive dem, og man bør heller ikke anvende Husmandslovene til Oprettelse af Gaardbrug til Gavn for Gaardmandsbørnene.

Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har tidligere om dette Spørgsmaal udtalt, at jo mere man giver til den enkelte Husmand, des færre er man i Stand til at hjælpe, og det er selvfølgelig rigtigt. Vi er netop her inde paa et Omraade, hvor det er nødvendigt at være sparsommelig. Jordarealet, den Jord, der staar til Raadighed, er begrænset, men Jordens Ydeevne er neppe begrænset, i alt Fald har man ikke fundet Grænsen for den endnu. Jeg vil derfor hævde, at naar der er Tale om særlig god Jord, vil et Areal paa 8—10 Tdr. Land i Almindelighed være tilstrækkelig stort til en Families Underhold, er der Tale om middelgod Jord, en 10—12 Tdr. Land, og naturligvis mere, hvis Jorden er særlig daarlige. Det har sin Betydning, at de Myndigheder, som administrerer disse Love, er klar over dette Forhold.

Der er heller ingen Grund til at hjælpe de vordende Husmænd til mere, for der er jo ingen, der siger, at Husmændene skal nøjes med den Jord, de har faaet, og det gør de heller ikke. Gennem de Indkøb, Husmændene foretager af Foderstoffer, Gødning o. s. v., forarsager de, at der bliver dyrket adskillige Tønder Land i andre Lande; paa den Maade bidrager de faktisk til at gøre Danmark større, og det er samfundsmæssigt set en særdeles fordelagtig økonomisk Maade at arbejde paa. Naar det ærede Medlem Hr. Holstein talte for, at Brugene skal være